

שם עולם

ונתתי להם בביתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת (ישעיה נה)

מתורת גדולי ישראל שלא זכו להשאיר אחריהם זרש"ק

פרשת תזריע ה'תשפ"ד

בס"ד גליון 27

ותכלית שהקדימה תורתנו הקדושה להתרחק ממאכלות אסורות קודם שכתבה דיני טומאת וטהרת האדם, שמקודם צריך לקדש את עצמו ובלי לטמאות את עצמו ח"ו במאכלות אסורות, כדהאריכו בספרים שאיהו גופיה נעשה על ידי זה חתיכה דאיסורא ועל ידי זה ח"ו עלול האדם לטמאות גופו ר"ל ונסתלק ממנו צלם האלקים, ואיתא בזה"ק (חי"א קצ"א.) גבי דניאל וחביריו בשביל שלא טימאו בפת בגם היה מראיהו טוב, ועל כן ניצול מגוב האריות וכו'. [וה"נ אם יטמא עצמו ח"ו במאכלות אסורות] ממילא אינם מתייראים החיות והבהמות ממנו כי הם מעולים אח"כ ממנו. והיות דתליה ר' שמלאי זה בזה כמו ששם הטעם דאם אינו מתקדש, הבהמה וכו' קודמת לו, כמו כן הכא וכו"ל.

שבט מיהודה | רבי יהודה גרינוואלד בן רבי יהושע פאלק | י"ט אדר ה'תר"פ

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו': (יב ב)

והדיוק מבואר דהוי ליה למימר אשה כי תלד זכר. ויש לבאר כי ידוע דהקב"ה הוא בחינת זכר, שמשפיע טוב לכל העולמות. וכנסת ישראל המה בבחינת אשה מקבלת, שמקבלים כל טוב מה' יתברך. והנה אנחנו בני ישראל עם קדושו, צריכים לעבוד לבוראנו יתברך בשלשה מדות. מחשבה, דיבור, מעשה.

מחשבה הוא בחינת זריעה, דבור בחינת הריון, מעשה בחינת לידה. וזה שאמר הפסוק אשה, המה כנסת ישראל, שהמה בבחינת אשה מקבלת. כי תזריע, פירוש כשיהיה להם מחשבה טובה לעבודת ה', שהוא בבחינת זריעה. אזי וילדה זכר, רצה לומר שהקב"ה שהוא בחינת זכר, חושב מחשבתם למעשה, שהוא בחינת לידה, כמאמר רז"ל (קידושין מ.) מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. וכדאיתא בגמרא הק' (שם מט:) המקדש את האשה על מנת שהוא צדיק גמור, ונמצא רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה.

תולדות יצחק | רבי יצחק שפירא (מנשכ"ז) בן רבי מרדכי | כ"א בשבט ה'תרכ"ח

שאת או ספחת וגו': (יג ב)

אמרו ז"ל (נגעים פ"א מ"א) כי פרוש ספחת הוא מין הדומה לשאת, כי שאת צמר נקי ודומה לו בהדרגה שניה לו כסיד ההיכל, והנה הגם שלא נאמרה ספחת אלא גבי שאת, הוא הדין ספחתה של בהרת, וזה הוא שיעור הכתוב שאת או ספחתה או בהרת וספחתה. ויש לדעת למה הקדים הכתוב זכרון השאת קודם לבהרת, אחר שהבהרת הוא לבן שאין למעלה ממנו כמאמרם ז"ל (שם) בהרת עזה כשלג, שניה לה שהיא שאת כצמר נקי, אם כן היה לו להקדים מדרגה הגדולה ואחר כך מדרגות שלמטה ממנה.

ונראה שאם היה אומר הכתוב בהרת או ספחת או שאת לצד שהבהרת עזה שלבנוניתה היא ביותר, כשיאמר או ספחת לא נלמד ממנה ספחת השאת, והייתי אומר שאין לנו אלא שלשה מיני נגעים והם בהרת שאת ספחת. גם אם היה אומר בהרת או שאת או ספחת לא הייתי יודע שיש מין נגע שלישי שהיא ספחת הבהרת כיון שבא זיכרון הספחת באחרונה, מה שאין כן לפי סדר האמור.

ולמה שאמרו ז"ל (ערכין טו:) שהצרעת באה על לשון הרע ירמו הכתוב בשני מראות נגעים על פי מה שכתב רמב"ם בפרק ז'

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו': (יב ב)

או יאמר על דרך זה, דהנה ג' בחינות אהבה ויראה הנ"ל נקראים ענ"ג, ר"ת ע"דן נ"הר ג"ן (זח"א כו.). ובחינה עליונה מכולם שהיא בחינה ג' שהוא אהבה ויראה בלתי לה' לבדו בלי שום כוונה לגרמיה, מכונה בשם עד"ן שהוא לשון ראשית, כמאמר הכתוב (קהלת ד ג) אשר עד"ן לא היה, ובחינה זו היא ראשית וחשיבות לב' בחינות ראשונות. ובחינה ב' מכונה בשם נה"ר, שהוא לשון נהורא עילאה, תענוג רוחני. ובחינה ג' מכונה בשם ג"ן, שהוא לשון גנות, שהוא מגונה נגד ב' בחינות הראשונות (כיון שהוא על מנת לקבל פרס גשמי). ושבת מרמז על ג' בחינות אלו, כמאמר הכתוב (ישעיה נח יג) וקראת לשבת ענ"ג. וכל השומר שבת כהלכתו יכול לבא לג' בחינות אלו דרגא בתר דרגא. וזה כוונת הגמרא (שבת יב.) יכולה היא שתרחם, פירוש על ידי בחינת שבת יכול לבא לבחינת תרחם, גימטריא ג' פעמים יראה.

וכשאדם מתחיל לעורר עצמו בג' בחינות אלו, הבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד.), כמו שכתוב בספרים (זח"א פו:) באתערותא דלתתא נתעורר אתערותא דלעילא.

וזהו כי תזריע, גימטריא ג' פעמים יראה אהבה, פירוש כשהתחיל רק לזרוע ולהתעורר ג' בחינות אלו. מיד וילדה זכר, ר"ל מסייעין אותו מן השמים לבא לבחינת הולדת זכר מכא אל הפועל. המרמז לג' בחינות הנ"ל, כי תבת זכ"ר במילואו כזה זי"ן כ"ף רי"ש גימטריא ג' פעמים יראה אהבה. גם תיבת זכר גימטריא ברכה, מקור ההשפעה באתערותא דלעילא.

וחודש ניסן מרמז על בחינה ג', שאינו רוצה כלל בקבלת פרס, כי נסן חסר יוד בגימטריא כסף, והי"ד מרמז על בחינת אהבה עליונה (ע"ת ז' ע' קכא), פירוש שנכספה וגם כלתה נפשי רק לאהבה עליונה, לכך נקרא ניסן החודש הזה (שמות יב ב), שבחינת ניסן זה הוא שכרו כדאיתא (אבות פ"ד מ"ב) שכר מצוה מצוה, המצוה שעושה זה הוא שכרו אצלו, שכל התענוגים כלא חשובים אצלו נגד התענוג הגדול והנפלא שיש לו בעת עשיית המצוה, אבל העובד על מנת לקבל פרס הן בעולם הזה הן בעולם הבא אפילו ביראה ואהבה אין השכר תיכף רק מצפה לתשלום גמול לעתיד, אבל בזה השכר הוא תיכף, יהי רצון שנזכה לזה אמון כן יהי רצון:

בת עין | רבי אברהם דוב בן רבי דוד מאבריש | י"ב כסלו ה'תר"א

אשה כי תזריע וכו': (יב ב)

אמר רבי שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה וכו' כך תורתו נתפרשת וכו' (רש"י בשם ויק"ר י"ד א.). הכוונה נראה במה שאמר תורתו תורת טומאה וטהרה הנהוגים אצל אדם, דלעיל מיניה כתיב טומאות וטהרות בבהמה חיה ועוף ואח"כ דיני טומאת וטהרת אדם. ותלה זה ביצירתו שהיה ג"כ אחר בהמה וכו' הענין הוא כך דטעם דקדמה מעשה שאר הברואים ליצירת האדם לתועלת להאדם כדאיתא במדרש דאם מעשיו הגונים ונמשך אחר נשמתו חלק אלקי ממעל, מתייחס הוא אחריו ורוחו נברא ביום ראשון, ואם לאו חלילה מתייחס אחר גופו שנברא אחרון למעשה בראשית והבהמה מעולה ממנו דהיא על כל פנים אין לה עונש.

לקראת חג הפסח בע"ה יו"ל גליון מורחב בע"ה, ניתן לקחת שותפות בהוצאתו לאור, פרטים בגב הגליון.

לעם ד' שיהיו נכשלים בכל אלה בפועל אלא כל הכועס כעובד ע"ז, המלביץ פני חבירו בכלל שפיכות דמים וכדומה, וא"כ הנזהר מכל אלה קיים מצות אלה בפועל, וזה כוונת המדרש "לעשות לרוח משקל" הרוח מודה על גסות הרוח כמו שפי' הבינה לעיתים עה"פ והנה רוח סערה וגו' לא ברוח ד', ורעש מודה על ההשתדלות של האדם יע"ש, וזה כל הנגעים המה לעשות לרוח דהיינו לגסות משקל, כי מה שהאדם מצמצם רוחו וגסותו זה יהיה במשקל, בפלס מאזני ד' כמו שכ' הרמב"ם ז"ל בה' תשובה, כי המעש"ט ולהיפך המה נשקלים במאזני ד' לא במנין ובמספר רק כפי האיכות אשר לא יוכל לשער רק הבוחן לבות ומים המודה על החסד תקן במדה פי' מדה כנגד מדה.

אמרי יהודה | רבי יהודה סג"ל רוזנר בן רבי מאיר יששכר בר הלוי | ו' סיון ה'תש"ד

כי תבאו אל ארץ כנען וכו' ונתתי נגע צרעת בבית

ארץ אחוזתכם: (יד לד)

ופרש"י בשורה היא לכם וכו' לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב וכו' וע"י הנגע נותץ הבית ומוצאן. ונבין נא א"כ למה הסגיר מתחילה את הבית שבעת ימים, ורק אח"כ חלצו את האבנים, הא כיון שנראה הנגע ידע שכאן מטמון, ובפרט שכפי שאיתא ברמב"ן מובא בספרי כ"ק אא"מ אדמו"ר מרן זצוק"ל שנגעי בתים ובגדים שלא כדרך הטבע הן א"כ רק לטובת ישראל לגלות המטמוניות הן, ולמה צותה התורה לטמא מקודם שבעת ימים.

והנה בכוונת התורה ומצותי אין לנו השגה. אבל מה שמרמז לנו אפשר כי יודעים ומאמינים אנחנו שכל מה שד' עושה לנו, אפילו כשח"ו מלקה אותנו הכל לטובה היא, אבל כשרואים כעת שלא ביסורי הגוף לבד מלקה אותנו, רק גם בדברים שח"ו מרחיקים הם אותנו ממנו ית', אין חדר לתשב"ר ולא ישיבה, לא ביהמ"ד להתפלל בצבור ולא מקוה, וכדומה, אז ח"ו ספק חשש עולה בקרבנו, האפשר שגם עתה כוונתו ית' לטובה, אם לטובה, הי' לו ליסרנו בדברים שיקרבו אותנו אליו, ולא ביטול תורה ותפילה וח"ו כמעט כל התורה, והאם אין זאת ח"ו יסורים של וישליכם וכו', לכן רואים בתורה שהגם שנגע הבתים טמאה ומטמאה הייתה, ומ"מ עשה בה ד' שליחות לטובת ישראל, מתחילה טמאה ז' ימים ואח"כ נתגלה המטמון, ולכן צריך האיש לומר רק כנגע נראה לי, ואפילו ת"ח שיועד שנגע היא רק כנגע יאמר, להנ"ל, מפני שהאיש בעצמו אינו יכול לאמר אם היא באמת נגע או פגע רק שלו נראה כנגע הי' יכול לאמור, אבל באמת טובה היא לישראל אשר יטיב ד' עמנו.

אש קודש | רבי קלונימוס קלמיש שפירא בן רבי אלימלך הי"ד | ד'-ה' בחשוון ה'תש"ד

מהלכות דעות וזה לשונו, לשון הרע הוא המספר בגנות חברו אף על פי שאומר אמת, אבל האומר שקר הוא נקרא מוציא שם רע על חברו, עד כאן. הנה האומר דברי גנאי על חברו הגם שאומר אמת נקרא בעל לשון הרע, והאומר שקר נקרא מוציא שם רע. וכנגד ב' אלו אמר שאת או בהרת, שאת כנגד מוציא שם רע, ואמר שאת על דרך "לא תשא שמע שוא" (שמות כג א), בהרת כנגד לשון הרע, ואמר לשון בהרת בהירות שיורה הצדקת הדברים הנאמרים כי כנים הם ואף על פי כן מאוסים הם ויסובבו הצרעת. ולצד שיש הדרגות בשתי הבחינות, לזה עשה ה' ברוך הוא ספחת לשאת ולבהרת כבחנית הדבור אשר יסובב אותה.

אור החיים הקדוש | רבי חיים בן משה בן עטר | ט"ו בתמוז ה'תק"ג

והובא אל אהרן הכהן וכו': (יג ב)

ענין הנגעים שנמסרו לאהרן הכהן הוא מסתרי התורה אשר הטומאה והטהרה תלוי בכהן. לכן אמרו בפ"ק דזבחים דשחיטת פרה פסולה בזר, משום דפרה קדשי בה"ב ולא כש"כ הוא כו' אמר רב שישא בריה דר"א מידי דהוי אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה, דהורו לנו ההשתוות דמראות נגעים טעון עץ ארז ואזוב בטהרתו וכן פרה אדומה, והמה שניהם ענין טהרה לטומאה ונמסרו לכהן לא מצד עבודה דשניהם בחוץ.

אמנם יש לאמר, דהנה הנגעים היא מחלה המתדבקת עד שאמרו במד"ר ובתלמודין כתובות דלא עיילי למבואיה, ולכן טמא טמא יקרא, וההתעסקות בו הוא ענין מסוכן וצריך לזה השגחה נפלאה פרטיות אשר העוסק ינוצל מזה ויהיה נבדל אשר אליו לא תדבק הנגע, לכן בחרה התורה זה בבני אהרן אשר המה נבדלים משאר ישראל ומושגחים בפרטיות יותר וכמו דכתיב ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים. ועיין פרק ע"פ דף ק"ה בזה וזה יתכן.

משך חכמה | רבי מאיר שמחה הכהן בן רבי שמשון קלונימוס קלמן | ד' אלול ה'תרכ"ו

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת:

(יג ב)

במדרש רבה (ט"ו א) הה"ד לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה, נ"ל עפ"י שאומרים בשם הרהצה"ק מלובלין שהתבונן פעם על הא דאמרו חז"ל (נדרים כב): כל הכועס כאלו עובד עכו"ם וכל המתגאה כאלו באה על אשת איש (סוטה ד): וכדומה. איך יעמוד בכל אלה, אמר לפניו אחד מתלמידיו כי כוונת חז"ל בזה להגריל מעלת הפורש מזה כי הוא גדול כאלו פורש מע"ז וכאלו פורש מעריות ועיין בפרש"י ז"ל ריש קדושים.

ואפשר כי זה פי' המדרש אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וגו' וידוע דברי חז"ל (ערכין טז). כי נגעים באים על גסות הרוח. על לה"ר על שפיכות דמים ועל עריות ועוד, והנה חלילה

חודש ניסן

(מתוך דרוש י"ג לשבת הגדול)

בניסן עתידין להגאל:

עוד אמרו חז"ל בגמ' (ראש השנה י"א.) בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל. אם כן כיון שבחודש הזה הבטיחנו רז"ל שאנו נגאלים בו לכן כמה צריך אדם להשתדל לקיים כל דבר שבו תלויה הגאולה. וכדי לזכות לגאולה אמרו חז"ל בגמ' כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה. ואם כן צריכים כל ישראל לשוב בתשובה בחודש הזה ובזכות זה ימהר יחיש השי"ת לגאלנו גאולת עולם.

עוד אמרו חז"ל בגמ' (יומא ט:) שחרבן בית שני היה בעון שנאת חנם. ואם כן צריכים אנחנו בחדש הזה לעזוב כל אחד ממנו השנאה שיש לו בלבו על חבירו וימחול לו על כל שום קטטה אשר נפלה ביניהם והיה כלם שוים לטובה אהבה ואחווה שלום וריעות שבזכות זה יבוא הגואל בעגלה ובזמן קריב אמן. והנה תשובה מחילה ראשי תיבות ת"ם לרמוז שעל ידי התשובה ומחילת אדם לחבירו תם עונו ונמחל.

ילדי יוסף | רבי יוסף ברבי בן רבי מאיר | ז' תשרי התרע"ט

לזרע בר קיימא: חיים שמעון בן לאה, דניאל בן גאולה, כמוס בן פלילה, אלעזר מנחם בן חסיה, לוי בן גאולה. לע"נ: חיים בן יהודה, שמעון ישראל בן מאיר צבי, חנה בת ראובן, דבורה לאה בת ברוך, ר' יששכר בן כמיסה, ר' גד בן ז'והרה, אליהו בן הלנה, מרים בת מטילדה. לזיווג הגון: הודיה בת רות.

יו"ל ע"י מערכת 'שם עולם' | ניתן להקדיש לע"נ ולזכות בזש"ק במערכת נדרים פלוס תחת השם קרן 'יד לתורה' בקטגוריית עלון 'שם עולם' | להרשמה לרשימת התפוצה ובכל עניין ניתן לפנות במייל cho0533161136@gmail.com, ובטלפון 053-3161136